

УДК 544.623.032.52

ВПЛИВ СТУПЕНЯ ДИСПЕРСНОСТІ ГРАФІТУ НА ЙОГО ЕЛЕКТРОПРОВІДНІСТЬ

Студ. О.С. Черниш, гр. МгЗТЕ-16(з)
Науковий керівник доц. О.В. Кислова
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Метою роботи було дослідження впливу дисперсності часточок графіту на електрохімічні властивостей композиційних матеріалів для електродів хімічних джерел струму.

Завдання. Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити наступні задачі:

- провести порівняльний структурний аналіз властивостей досліджуваних марок завалівського графіту;
- розділити графіт марки ЕУЗ-М на фракції. Для подальших досліджень використовували дрібнодисперсні фракції у композитах електродних матеріалів.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес передачі заряду між контактами графітових часточок різних дисперсій. Предметом дослідження є різні фракції Завалівського графіту вітчизняного родовища.

Методи та засоби дослідження. Для досягнення поставлених задач були використані наступні методи: пряме фотографування, ситовий аналіз, визначення електропровідності.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. На сьогоднішній день використання вуглецевих матеріалів вітчизняного походження набуло широкого поширення.

Одним із перспективних матеріалів для виготовлення електрохімічних джерел струму з високою електропровідністю є графіти Завалівського родовища (Україна), яке є найбільшим у Європі.

Дана робота проводилася у рамках можливого широкого використання вітчизняних графітів у виробництві хімічних джерел струму і оптимізації технології їх виготовлення.

Результати дослідження. Графіти різних родовищ можуть відрізнятися за своїми характеристиками [1]. Вихідна поверхня графітів під час обробки руди зазнає певних руйнувань і набуває певного рельєфу.

Структура часточок графіту Завалівського родовища надзвичайно неоднорідна як за розмірами, так і за товщиною. Досить різноманітною є поверхня та форма часточок цього графіту: від прямокутної до округлої, може бути як пласкою, так і вигнутою. Крім цього, часто зустрічаються конгломерати, які складаються з великої кількості часточок, орієнтованих у різних напрямках [1].

Проведені на кафедрі електрохімічної енергетики та хімії попередні дослідження Завалівських графітів показали, що особливо перспективним є графіт марки ЕУЗ-М. Порівняно з грубо дисперсними графітами дана марка характеризується кращими електрохімічними характеристиками.

Було прийнято рішення розділити цей графіт на ряд фракцій. Методом ситового аналізу були відділені такі фракції: 1) $72 \div 56$ мкм; 2) $56 \div 45$ мкм; 3) $45 \div 40$ мкм; 4) $40 \div 35$ мкм; 5) $35 \div 25$ мкм; 6) менше 25 мкм.

Для визначення кількісного розподілу часточок за розміром в межах кожної фракції застосовували пряме фотографування.

За допомогою чотирьохелектродної комірки проводили визначення електропровідності у двох напрямках: у напрямку навантаження та в перпендикулярному напрямку [2]. Як показали результати, електропровідність у перпендикулярному напрямку на 20% вища у порівнянні з електропровідністю у напрямку прикладання навантаження.

При надлишковому тиску електропровідність у різних напрямках суттєво відрізняється. Особливо помітне зростання електропровідності спостерігається у процесі ущільнення матеріалу за рахунок переміщення часточок одна відносно одної та за рахунок збільшення площі контактів між часточками у процесі їх стискання [3].

Із досліджуваних графітів Завалівського родовища максимальною електропровідністю відзначився графіт ЕУЗ-М, а саме його фракція $45 \div 40$ мкм; (рис.1).

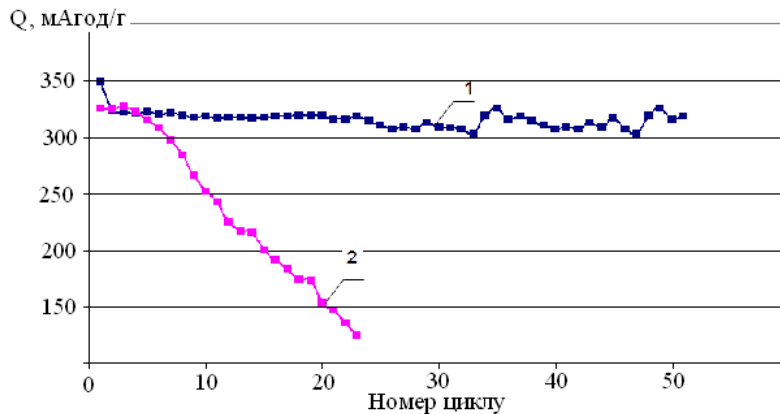

Рисунок 1 - Залежність розрядної питомої ємності електродних матеріалів від номеру циклу для графіту ЕУЗ-М двох фракцій 1 – $40 \div 45$ мкм та 2 – < 25 мкм

Висновки.

1. Із досліджених графітів Завалівського родовища найкращою електропровідністю характеризується графіт марки ЕУЗ-М (фракція $45 \div 40$ мкм).
2. Електрохімічні дослідження графіту ЕУЗ-М виявили його стабільну роботу. За ємнісними характеристиками він наближається до промислових імпорتنних аналогів, навіть за наявності деякої кількості домішок.

Ключові слова: хімічне джерела струму, дисперсність, електропровідність, графіт, ємність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Загнітко В.М. Нетипові прояви графіту завалівського родовища / В. М. Загнітко, Н. М. Лижаченко, С. І. Курило // Науковий вісник Національного гірничого університету. – 2013. – № 4. – С.10-17.
2. Овсієнко І.В. Електропровідність дрібнокристалічного графіту при дії гідростатичного тиску / І. В. Овсієнко, Л. Ю. Мацуй, О. І. Прокопов, О. В. Журавков // Журнал нано- та електронної фізики. – 2016. – Т. 8, № 2. – С. 02017-1-02017-4.
3. Остафійчук Б.К. Вплив ступеня ущільнення на електричну провідність композитного матеріал / Б.К. Остафійчук, С.Л. Рево, М.М.Кузишин, І.М.Будзуляк, Б.І.Рачій // Фізика і хімія твердого тіла. – 2013. – Т.14, № 4. – с.734-740.